

II.1. КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ

1. Мрежа за контрол на качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ – Плевен като част от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) – подсистема “въздух”.

Като част от националната система за мониторинг на околната среда, на територията, контролирана от РИОСВ – Плевен (области Плевен и Ловеч), са разположени 3 стационарни автоматични станции за измерване на показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух (КАВ):

- Автоматична станция Плевен (градски фонов/транспортно ориентиран пункт)
- Автоматична станция Никопол (градски фонов пункт)
- Автоматична станция Ловеч (градски фонов/транспортно ориентиран пункт)

Всички станции са оборудвани със стандартен набор метеорологични показатели (СНМП), в това число: посока и скорост на вятъра, температура, налягане и сила на слънчевото греене.

Автоматичната измервателна станция в гр. Плевен (АИС - Плевен) е в действие от 2008 г. Измерителният пункт се намира на ул.“Дойран” (зад сградата на НАП) и е класифициран със заповед на МОСВ като градски фонов и транспортен пункт. Резултатите от измерванията, които се правят в станцията, са представителни за централната градска част на Плевен и по протежението на ул. “Дойран”. Станцията измерва основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух, съгласно чл. 4, ал. 1 от Закона за чистотата на атмосферния въздух, в това число: фини прахови частици с размер до 10 микрона (ФПЧ_{10}), серен диоксид (SO_2), азотни оксиди (NO , NO_2), въглероден оксид (CO), бензен (бензол) (C_6H_6), полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ). Допълнително станцията измерва още два показателя: толуен (C_7H_8) и параксилен (C_8H_{10}).

Автоматичната станция в гр. Ловеч (АИС – Ловеч) работи от началото на 2009 г. Измерва се показател фини прахови частици до 10 μm (ФПЧ_{10}). Станцията е оборудвана със стандартен набор метеорологични показатели (СНМП), в това число: посока и скорост на вятъра, температура, налягане и сила на слънчевото греене.

Автоматичната станция в гр. Никопол е изградена в края на 2002 г. по проект ФАР-ТГС-99 и е част от Съвместна Българо – Румънска система за мониторинг на качеството на атмосферния въздух в граничния регион по Долен Дунав. Станцията е разположена в сградата на Община Никопол. Данни в реално време се предоставят на РИОСВ – Плевен и ИАОС - София, както и на обществеността на гр. Никопол – чрез визуализация на електронно табло (дисплей) с публичен достъп.

От основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух, станцията измерва: фини прахови частици до 10 μm (ФПЧ_{10}); серен диоксид (SO_2); азотни оксиди (NO_x : NO_2 , NO); въглероден оксид (CO); озон (O_3). В системата се контролира и допълнителен замърсител амоняк (NH_3).

Мобилната автоматична станция (МАС) на Регионална Лаборатория – Плевен, с обхват на дейност Район за оценка и управление на КАВ – Северен Дунавски, през 2014 г. проведе индикативни измервания на територията на гр. Долна Митрополия.

2. Качество на атмосферния въздух – състояние и тенденции

Качеството на атмосферния въздух (КАВ) се оценява чрез анализ на получените от пунктовете за мониторинг данни и сравнение на измерените концентрации за контролираните замърсители с нормите за КАВ, установени с нормативни актове (национални и на ЕС).

Видовете норми за КАВ за контролираните от РИОСВ - Плевен замърсители и пунктовете, в които са измерени наднормени концентрации, са показани в следващите две таблици.

Използвани са следните символи и съкращения:

- ✓ – показателят се измерва
- “-“ – няма норма
- ПС – пределна стойност
- СЧН – средночасова норма за опазване на човешкото здраве
- ПДКм.е. пределно допустима концентрация (максимална еднократна)
- СДН – средноденонощна норма за опазване на човешкото здраве
- СГН – средногодишна норма за опазване на човешкото здраве
- КЦН – краткосрочна целева норма за опазване на човешкото здраве
- “*” – максималната осемчасова средна стойност в рамките на едно денонощие

Таблица 1

Видове норми за КАВ и условия за прилагането им

Пределно допустими норми	Период на осредняване	Концентрация	Условия за приложение
Серен диоксид			
СЧН	1 час	350 µg/m ³	Да не бъде превишавана повече от 24 пъти в рамките на една календарна година (КГ)
СДН	24 часа	125 µg/m ³	Да не бъде превишавана повече от 3 пъти в рамките на една календарна година
Азотен диоксид			
СЧН	1 час	200 µg/m ³	Да не бъде превишавана повече от 18 пъти в рамките на една календарна година
СГН	1 година	40 µg/m ³	
ФПЧ10			
СДН	24 часа	50 µg/m ³	Да не бъде превишавана повече от 35 пъти в рамките на една календарна година)
СГН	1 година	40 µg/m ³	
Озон			
КЦН	8 часа*	120 µg/m ³	Да не се превишава в повече от 25 дни на календарна година, осреднено за 3 години
Въглероден оксид			
Норма за опазване на човешкото здраве	8 часа*	10 mg/m ³	
ПАВ			
СГН	1 година	1 ng/m ³	Целева норма за общо съдържание на замърсителя, осреднено за една година
Бензен			
СГН	1 година	5 µg/m ³	
Амоняк			
СЧН	1 час	250 µg/m ³ (0.25 mg/m ³)	
СДН	24 часа	100 µg/m ³ (0.10 mg/m ³)	

Таблица 2

**Измервани замърсители и установени превишения на нормите за КАВ,
по пунктове за 2014 г.**

Замърсител	ФПЧ10	Pb аерозол	SO2	NO2	CO	H2S	Бензен	NH3	ПАВ	As аерозол	Cd аерозол	Ni	ФПЧ2.5	NO	O3	Толуен	Параксилен
<i>1</i>	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Общ брой пунктове, в които се измерва замърсителя В т.число:	3	0	2	2	2	0	1	1	1	0	0	0	0	2	1	1	1
1. Пункт в гр. Плевен	✓		✓	✓	✓		✓		✓					✓		✓	✓
2. Пункт в гр. Никопол	✓		✓	✓	✓			✓						✓	✓		
3. Пункт в гр. Ловеч	✓																
Брой пунктове с концентрация <u>над СЧН</u> или ПДК м.е.	0		0	0	-		-	0	-					-	-	-	-
Брой пунктове с концентрация <u>над СДН</u> , в т.число:	3		0	-	0*		-	0	-					-	0*	-	-
1. Пункт в гр. Плевен	✓																
2. Пункт в гр. Никопол	✓																
3. Пункт в гр. Ловеч	✓																
Брой пунктове с концентрация <u>над СГН</u> , в т.число:	3		-	0	-		0	-	1					-	-	-	-
1. Пункт в гр. Плевен	✓								✓								
2. Пункт в гр. Никопол	✓																
3. Пункт в гр. Ловеч	✓																

Анализът на данните показва, че за 2014 г. нивата на контролираните показатели за КАВ са под установените норми за опазване на човешкото здраве, с изключение на показател фини прахови частици до 10 µm (ФПЧ₁₀), а за АИС – Плевен и показател полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ), във фракция на ФПЧ₁₀.

По отношение ФПЧ₁₀, през 2014 г. в Плевен са регистрирани 137 денонощия с превишена СДН, в Ловеч – 150 бр., в Никопол - 87 бр. Изискването средноденонощната норма (СДН 50 µg/m³) да не бъде превишавана през повече от 35 денонощия в рамките на една календарна година, не е спазено и за трите пункта.

След двете предходни години с последователни намаления, през 2014 г. е нараснал както броят превишения на средноденонощната норма за ФПЧ₁₀, така и средногодишната концентрация.

Превишенията на средноденонощната норма имат изразен сезонен характер и се дължат основно на употреба на твърди горива за битово отопление, на автомобилния транспорт, както и на неблагоприятни за разсейването на емисиите метеорологични условия и високите регионални фонове нива.

Увеличеният брой превишения през неотоплителния сезон на 2014 г., в сравнение с двете предходни години, се дължи главно на провежданите мащабни и продължителни ремонтни работи в централна градска част, където се намират АИС -

Плевен и АИС - Ловеч, при това в непосредствена близост до улици с интензивен автомобилен трафик.

Таблица 3

Обобщени резултати от мониторинг на ФПЧ₁₀ за периода 2012 - 2014 г.

Автоматична измервателна станция	Брой превишения на СДН за ФПЧ ₁₀ (50 µg/m ³ - да не се превишава повече от 35 дни годишно)			През неоплителен период 01.04. – 30.09.			През отоплителен период 01.01. - 31.03. и 01.10. - 31.12.			Средногодишна концентрация на ФПЧ ₁₀ µg/m ³ (СГН 40 µg/m ³)		
	2012 год.	2013 год.	2014 год.	2012 год.	2013 год.	2014 год.	2012 год.	2013 год.	2014 год.	2012 год.	2013 год.	2014 год.
АИС Плевен –	101	70*	137	4	6	37	97	64*	100	45,6	41,7	51,4
АИС Ловеч –	83	80	150	1	0	28	82	80	122	39,7	38,9	52,9
АИС/ДОАС Никопол –	89	76	87	6	4	4**	83	72	83**	42,4	36,9	-
МАС – гр. Троян***	11	-	-	0	-	-	11	-	-	36,8	-	-
МАС – гр. Луковит**	-	10	-	-	0	-	-	10	-	-	34,0	-
МАС – гр. Долна Митрополия***	-	-	7	-	-	1	-	-	6	-	-	33,1

* За АИС – Плевен липсват данни за ФПЧ₁₀ за периода 08.10-14.12.2013 г., поради повреда на анализатора.

** За АИС – Никопол липсват данни за ФПЧ₁₀ за периода 07.03-17.06.2014 г., поради повреда на пробовземащото устройство. Средногодишна стойност на концентрацията на ФПЧ₁₀ за 2014 г. за АИС – Никопол не може да бъде коректно изчислена и сравнена с годишната норма, поради наличието на по-малко от изисквания минимум (90%) валидни данни (средноденонощни стойности).

*** Планов индикативен мониторинг с мобилна станция (51 денонощия за съответната календарна година).

По отношение превишението на годишната норма за ПАВ (1 ng/m³) във фракция на ФПЧ₁₀, средногодишната концентрация на ПАВ за 2014 г. е по-висока от тази през 2013 г., но по-ниска от средната за 2012 г. Нивата на ПАВ са в ясна сезонна зависимост от горивните процеси в бита и са показани в таблицата по-долу.

Таблица 4

Обобщени резултати от мониторинг на ПАВ във фракция на ФПЧ₁₀

Автоматична измервателна станция	Средна концентрация на ПАВ през неоплителен период 01.04. - 30.09.			Средна концентрация на ПАВ през отоплителен период 01.01. - 31.03. и 01.10. - 31.12.			Средногодишна концентрация на ПАВ - ng/m ³ (СГН 1 ng/m ³)		
	2012 год.	2013 год.	2014 год.	2012 год.	2013 год.	2014 год.	2012 год.	2013 год.	2014 год.
АИС Плевен –	0,26	0,08	0,15	4,36	1,31	2,46	2,31	0,72	1,32

По отношение допълнителните показатели за КАВ, дългогодишен екологичен проблем е замърсяването с амоняк на атмосферния въздух в района на гр. Никопол. На българска територия в региона няма промишлени източници на амоняк. Причината за замърсяването е трансграничен пренос на въздушни маси с повишена концентрация на амоняк, наблюдаващ се при неблагоприятни метеорологични условия, с източник химическият завод DONAU RHEM SRL в гр. Турну Мъгуреле, Румъния.

През 2014 г., в АИС Никопол не са регистрирани превишения на средночасовата норма за пределно допустима концентрация на амоняк (СЧН 250 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) и на средноденоношната норма (СДН 100 $\mu\text{g}/\text{m}^3$). Данните за последните три години са представени в таблицата по-долу:

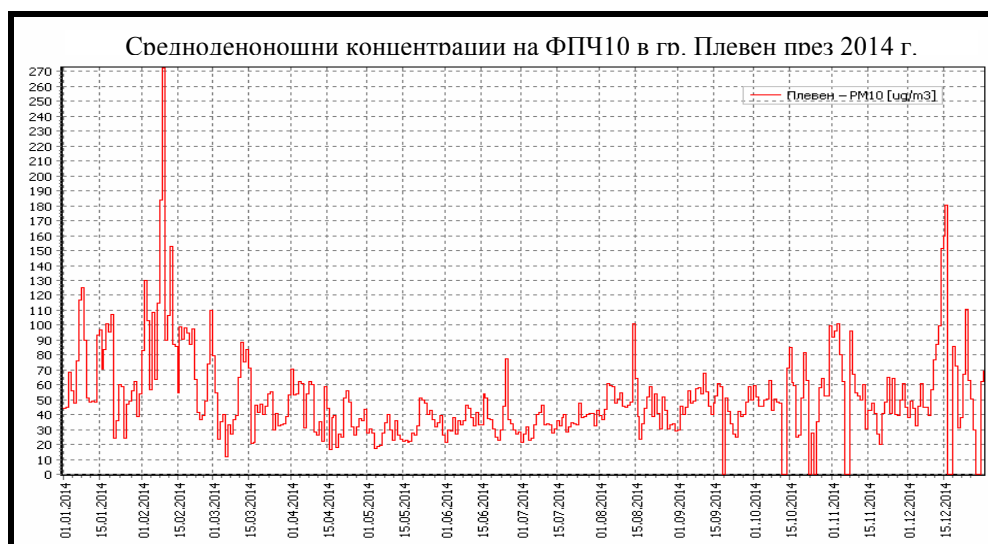
Таблица 5

Обобщени резултати от мониторинг на амоняк за гр. Никопол за периода 2012 – 2014 г.

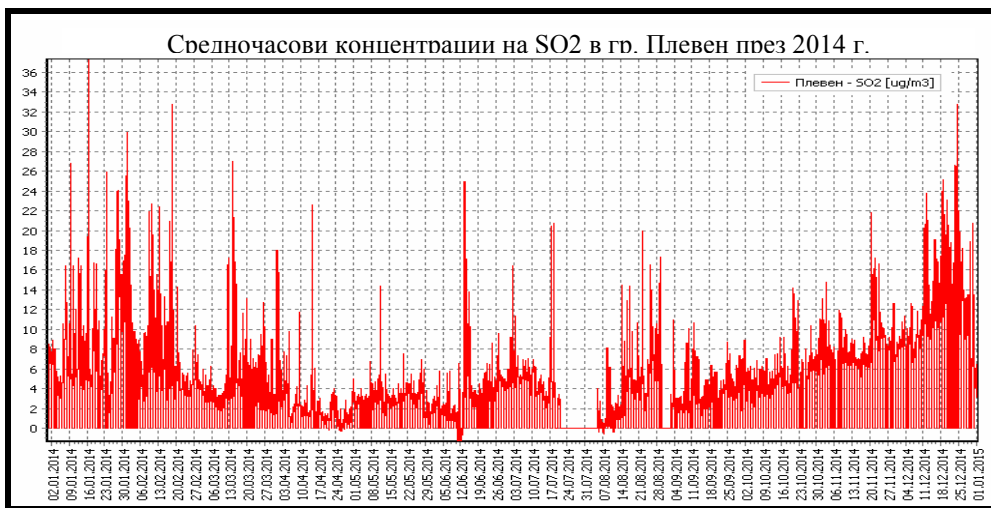
Автоматична измервателна станция	Брой превишения на СЧН за амоняк (СЧН 250 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)			Брой превишения на СДН за амоняк (СДН 100 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)			Средногодишна концентрация на амоняк ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)		
	2012 год.	2013 год.	2014 год.	2012 год.	2013 год.	2014 год.	2012 год.	2013 год.	2014 год.
АИС/ДОАС – Никопол	156	18	0	20	11	0	42,4	38,9	49,0

Резултатите от измерванията на контролираните от РИОСВ – Плевен показатели за КАВ през 2014 г. са представени графично на следващите фигури.

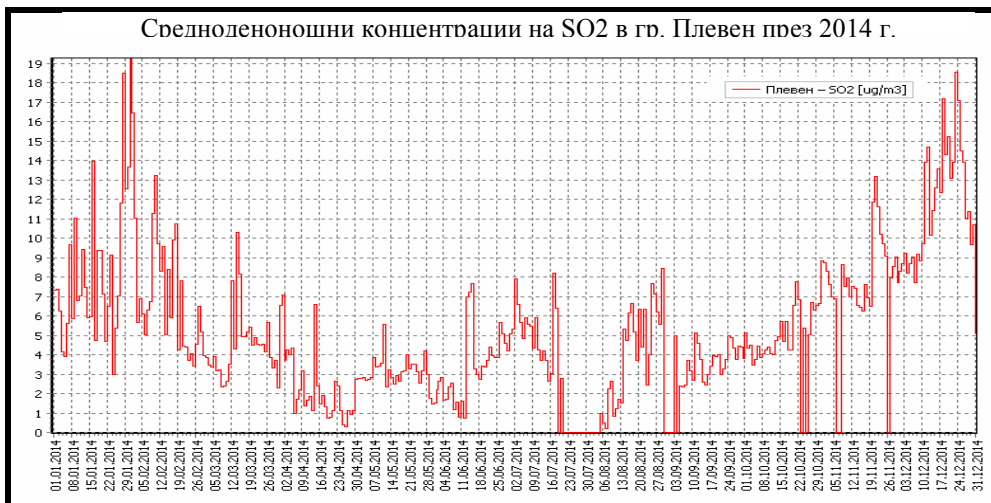
АИС – Плевен

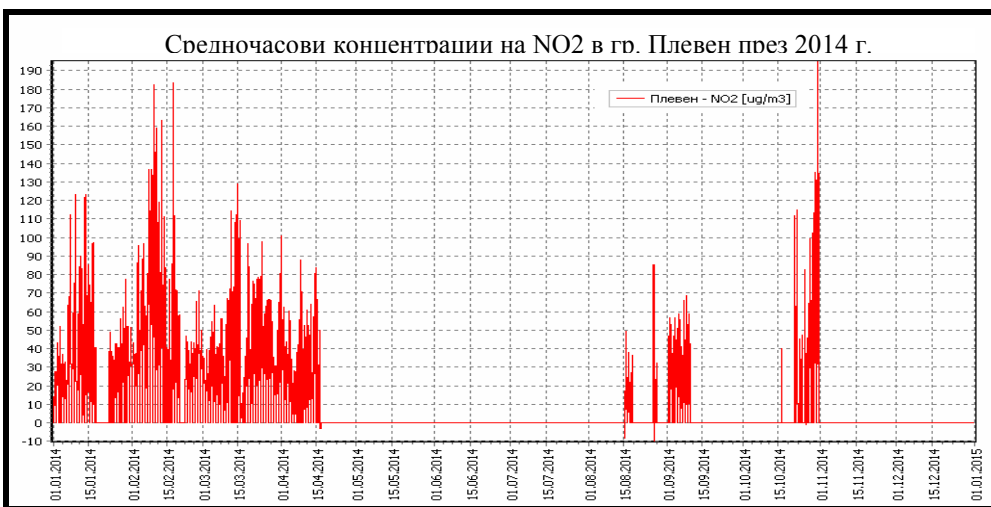
Фиг. 1.

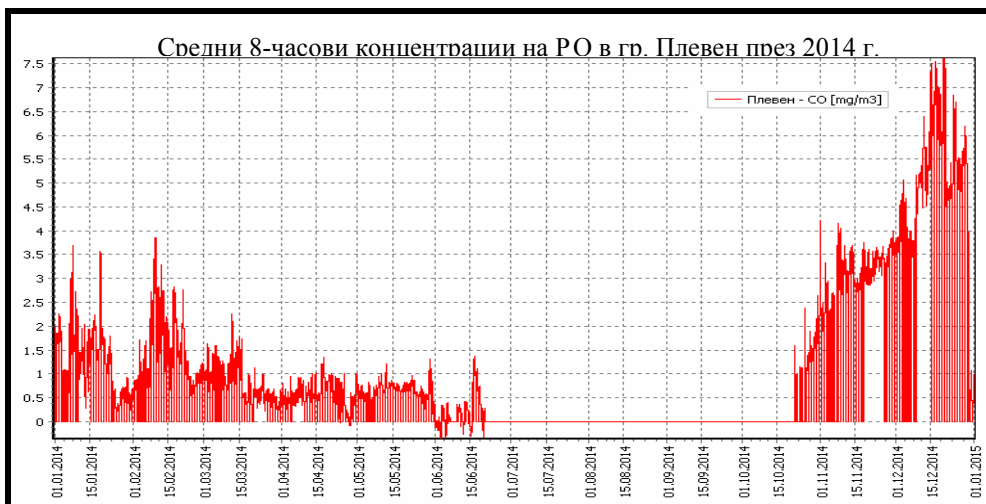
Фиг. 2.

Фиг. 3.

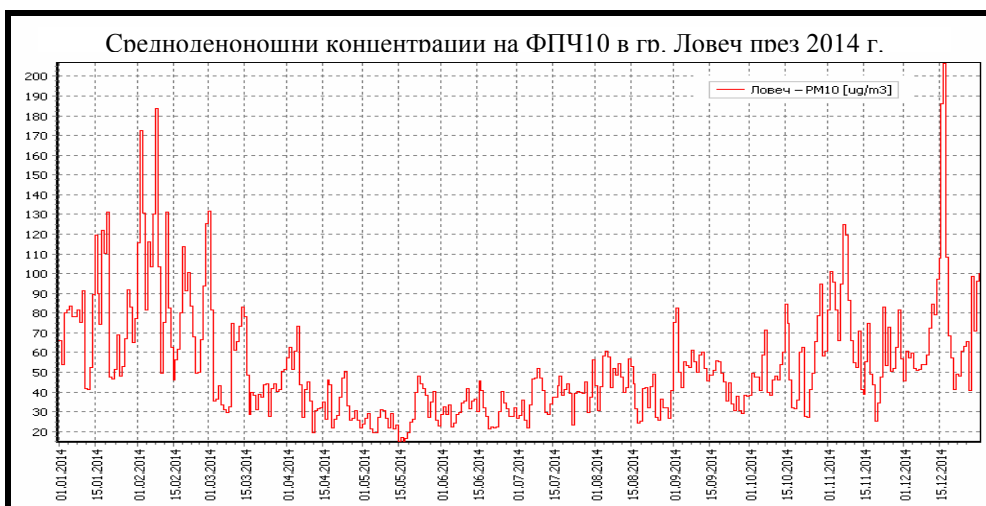

Фиг. 4.

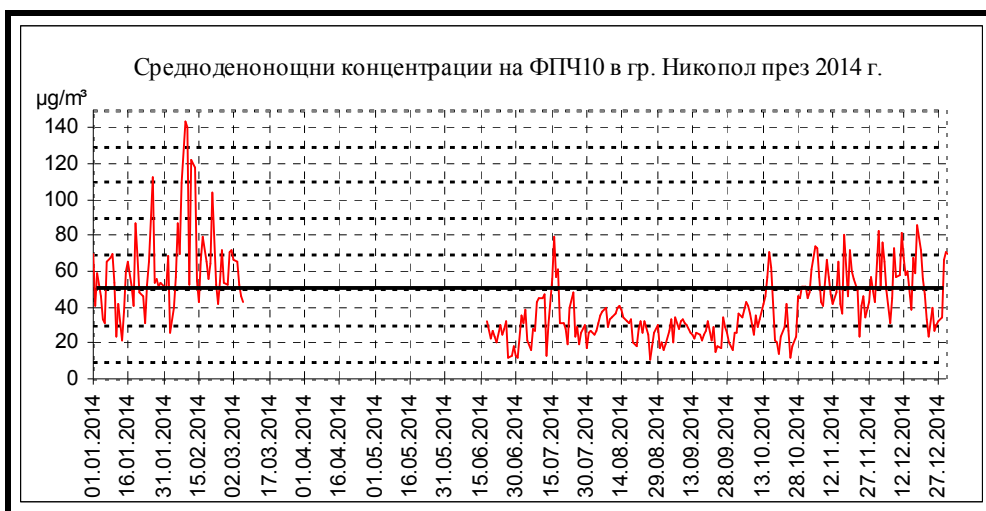
Фиг. 5.

АИС - ЛОВЕЧ

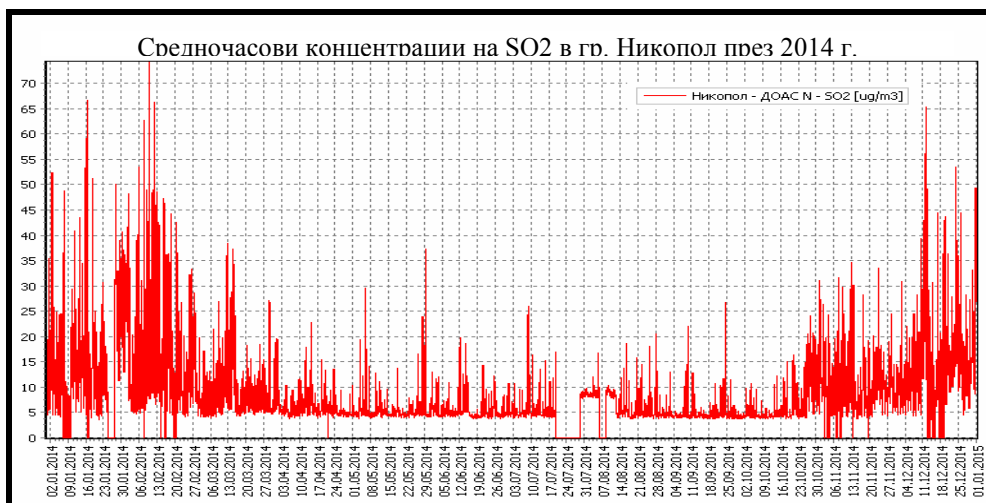

Фиг. 6.

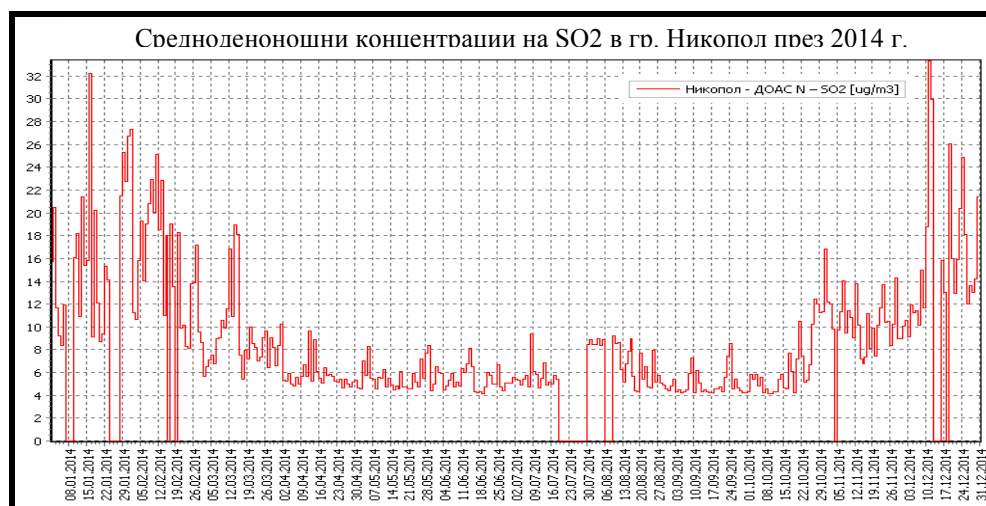
АИС/ДОАС НИКОПОЛ

Фиг. 7.

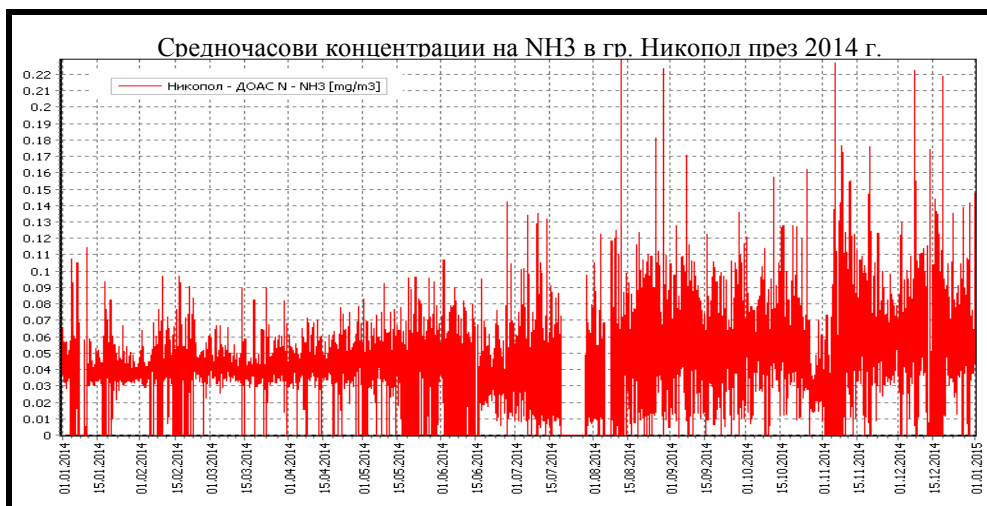
Фиг. 8

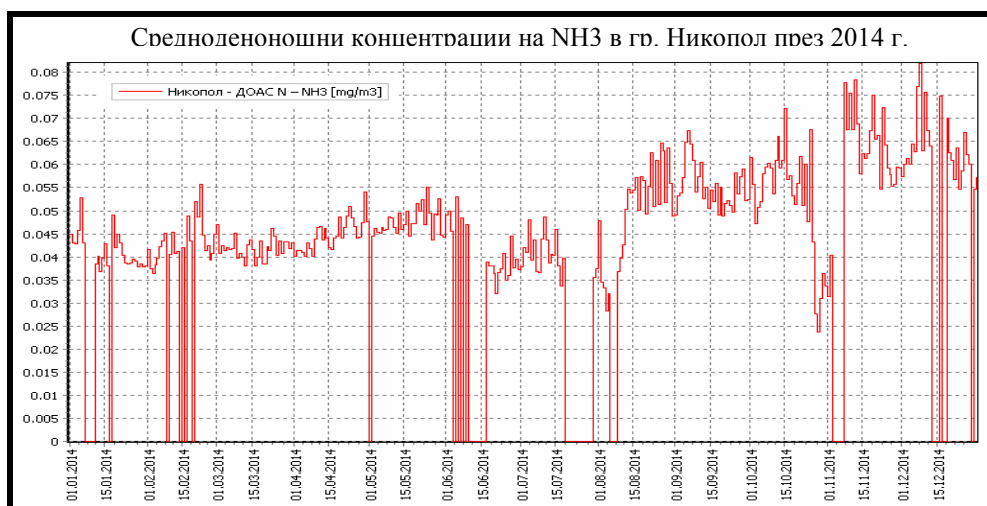
Фиг. 9

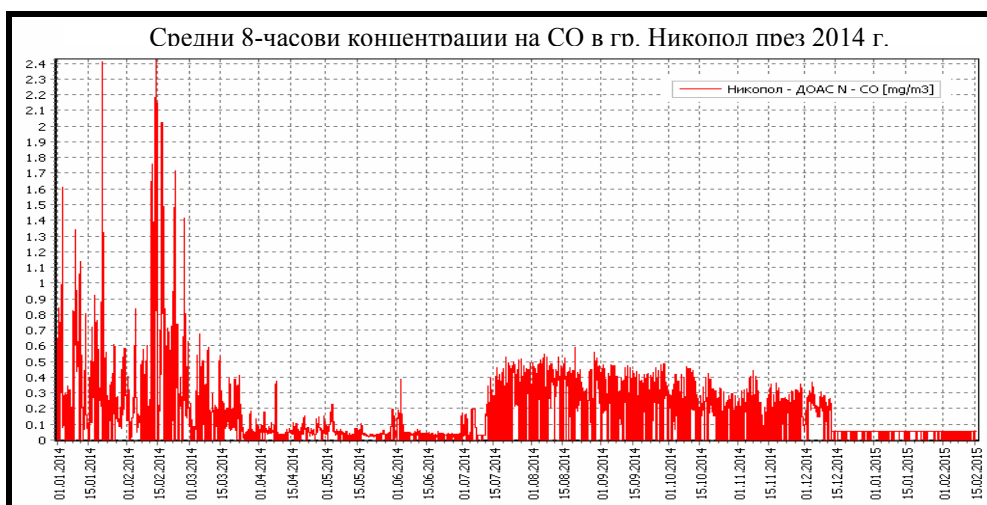
Фиг. 10

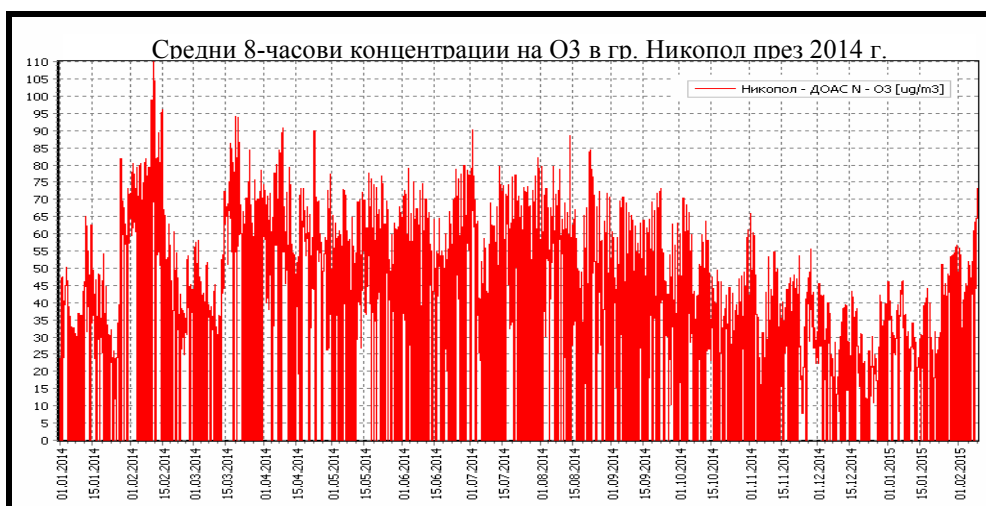
Фиг. 11

Фиг. 12

Фиг. 13

Фиг. 14

Във връзка с превишенията на нормите за основен показател: **фини прахови частици под 10 µm /ФПЧ₁₀/**, задължение по чл. 27 от Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ) за разработване на **Програми за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми за КАВ**, имат кметовете на общини: **Плевен, Никопол и Ловеч**. В останалите райони, в които качеството на въздуха не е нарушено, общините предприемат мерки за запазване на КАВ, чрез изпълнение на програми за опазване на околната среда (по чл. 79 от Закона за опазване на околната среда) и спазване изискванията на действащото екологично законодателство.

Всички общински програми за КАВ са съгласувани с РИОСВ и МОСВ и приети през 2011 г. с решения на съответните общински съвети, които контролират изпълнението на програмите.

Съгласно актуализираните със Заповед № РД-969 от 12.12.2013 г. на Министъра на околната среда и водите райони за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ) и зони с превишаване на установените норми и горни оценъчни прагове (ГОП), в сила от 01.01.2014 г.,

За региона на РИОСВ – Плевен е установено:

- Общини Плевен, Ловеч и Никопол са териториални единици с продължаващи от предходния 5 годишен период превишения на нормите за ФПЧ₁₀, като за община Плевен е установено превишение и на годишната целева норма за нива на ПАВ (във фракцията на ФПЧ₁₀);
- Община Троян е определена като териториална единица, в която е превишен горния оценъчен праг (ГОП) за ФПЧ₁₀.

Във връзка с общинските програми за КАВ, РИОСВ – Плевен извършва следните дейности:

- Оценява текущо и периодично качеството на атмосферния въздух на своята територия и уведомява кмета на съответната община при възникнала необходимост от изготвяне на програма по чл. 27, ал. 1 от ЗЧАВ;
- Предоставя наличната информация за качеството на атмосферния въздух (КАВ) и за емисиите от точкови и други източници на съответната община;
- Оказва методическа помощ и участва в работата на общинските програмни съвети по разработване на програмите;

- Съгласува разработените общински програми и техните актуализации, преди тяхното приемане от общинските съвети;
- Изисква информация за етапа на изпълнението на мерките от плановете за действие към програмите.

През 2014 г., във връзка с направения анализ на състоянието на КАВ по отношение ФПЧ₁₀, РИОСВ – Плевен предприе следните действия:

- Издадено е предписание на кмета на Община Троян за разработване на общинска програма по чл. 27 от ЗЧАВ, в нормативно установения 18-месечен срок;
- Писмено е уведомен кмета на Община Плевен за необходимостта от актуализиране на действащата Общинска програма 2010 – 2014 г.;
- Отправено е искане до кметовете на общини Троян и Плевен да бъдат съответно определени или актуализирани съставите на Програмните съвети за управление на КАВ при общини Троян и Плевен и да бъдат свикани, във връзка съответно с разработването/актуализирането на програмите. На общините се оказва пълно съдействие относно предоставяне на данни и информация в рамките на компетенциите на РИОСВ;
- Предложено е Задание за разработване на програма по чл. 27 от ЗЧАВ на Община Троян, впоследствие прието на заседание на Програмния съвет;
- Изискана е от кметовете на общините Плевен, Ловеч и Никопол пълна информация и анализ за степента на изпълнение на общинските програми за КАВ, включително за: вложените финансови средства при изпълнение на всяка от мерките, нефинансираните мерки и съответните причини, регулаторните мерки, целящи ограничаване употребата на твърди горива за отопление, както и трудностите при прилагането на мерките.
- Изготвен е обобщен анализ за степента на изпълнение на планираните мерки в програмите на общини Плевен, Ловеч и Никопол, изпратен до Дирекция ОЧВ при МОСВ във връзка с подготовка на отговор до Европейската комисия (ЕК).

На база направения анализ, са формулирани следните основни изводи:

- ✓ Преобладаващата част от мерките са изпълнени или са в процес на изпълнение (имат постоянен характер). Изпълняват се 3 основни типа технически мерки, насочени преди всичко към намаляване на праховите емисии от автомобилния транспорт и площните източници:
 - мерки за почистване на уличната мрежа;
 - мерки за реконструиране и поддържане на транспортната инфраструктура;
 - мерки за увеличаване и поддържане на “зелените” площи.
- ✓ Основният ефект от прилагането на планираните технически мерки е върху намаляване на нивата на ФПЧ₁₀ през неотоплителния сезон;
- ✓ Изпълнените информационни мерки, в това число кампании на общините за използване на екологосъобразни горива в бита, имат формален и неефективен характер и не показват измерим положителен ефект.
- ✓ Въпреки инфраструктурната обезпеченост - централно топлофициране на голяма част от жилищата в гр. Плевен и съответно газифициране на гр. Ловеч, голяма част от тези съоръжения практически не се експлоатират от населението, по финансови причини;
- ✓ Неизпълнените мерки (по една мярка за всяка община) са с регулаторен/финансов характер, насочени към контрол върху инсталации

и/или горива за битово отопление, както и към финансови и административни стимули (относно местни данъци, такси и др.) за гражданите, използващи екологосъобразни горива или извършили саниране на жилищата си;

- ✓ Посочените от общините основни причини за неизпълнението са липсата на национално ниво на регулиращи нормативни актове и стандарти относно употребата на твърди горива в бита и липсата на възможности за финансиране на стимули.

Резултатите от анализа ще бъдат приложени при оценката на предложените от общините нови мерки през 2015 г., в рамките на предстоящите за изготвяне нова (първоначална) програма на Община Троян и актуализирана програма на Община Плевен.

Тенденциите по отношение замърсяването на въздушния басейн в района на гр. Никопол с амоняк, са изцяло обусловени от състоянието на трансграничния източник - химически завод в гр. Турну Мъгуреле, Румъния. Съгласно издаденото от румънска страна комплексно разрешително на завод DONAU PHEM SRL в гр. Турну Мъгуреле, на завода е разрешен преходен период за привеждане в съответствие до края на 2014 г.

Съгласно подписан на 19.09.1013 г. двустранен протокол от последната проведена българо-румънска работна среща на експерти, процедурата за двустранен обмен на данни е актуализирана, като предвижда периодичен (ежемесечен) обмен на данни, както и оперативно уведомяване на Агенцията за защита на околната среда в Телеорман - Румъния, от страна на РИОСВ Плевен, в случай на регистрирани от ДООС Никопол поне 2 поредни превишения на средночасовата норма за концентрация на амоняк. Процедурата ангажира компетентните румънски власти да предприемат мерки за временно намаляване капацитета на химическия завод в Турну Мъгуреле за периода на неблагоприятните метеорологически условия, предизвикващи трансграничен пренос на замърсители.

Намаляването на концентрациите на ФПЧ в гр. Плевен, Ловеч и Никопол и на амоняк в гр. Никопол остават основен проблем пред управлението на КАВ на територията, контролирана от РИОСВ – Плевен. Решението им е в зависимост както от изпълнението на общинските програми, така и от мерки с национален, а при замърсяването с амоняк – и на двустранен междудържавен обхват.

Източници на емисии на територията на РИОСВ

Контролът на обекти и дейности с неподвижни източници на емисии в атмосферния въздух обхваща около 150 обекта с над 370 неподвижни източници на емисии. Всички работещи обекти са обхванати в план за контролната дейност, като предвид техния брой и разпоредбите на чл. 25, ал. 3 от ЗЧАВ, обектите се проверяват най-малко веднъж на две години.

През 2014 г. са извършени 221 проверки по прилагане на Закона за чистотата на атмосферния въздух, при планирани 172 проверки на 170 бр. обекти.

Проверени са следните видове източници на емисии:

- горивни и технологични неподвижни източници на емисии на неорганични замърсители (SO₂, NO_x, P O, прах);
- неподвижни източници на летливи органични съединения (ЛОС) в разтворители;
- източници на емисии от озонразрушаващи и флуорирани парникови газове;

- източници на ЛОС от бензини (бензиностанции);
- производители, вносители и търговци и различни категории потребители на бои, лакове и авторепаратурни продукти, съдържащи ЛОС;
- обекти с неорганизираните емисии, с цел ограничаването им.

Извършени са проверки по жалби и сигнали, проверки за последващ контрол, проверки за съставяне на констативни протоколи за превишени НДЕ и др.

В сравнение с предходната година, броят на извършените проверки се е запазил приблизително еднакъв.

През отчетния период са проведени 237 бр. периодични измервания на 232 бр. неподвижни източници на емисии (пробовземни точки) в 61 обекта, в това число:

- 7 бр. източници в 5 бр. обекти по утвърден от Министъра на околната среда и водите график за контролни емисионни измервания за 2014 г.;
- 2 бр. източници в 1 бр. обект, при контролно извънпланово измерване по жалба;
- 223 бр. източници в 61 бр. обекти с проведени собствени периодични измервания (СПИ), като 5 бр. обекти са провели мониторинг повече от веднъж годишно.

Установени са превишения на норми за допустими емисии (НДЕ) при общо 11 бр. измервания, което представлява около 4,6 % от всички проведени през 2014 г. периодични измервания. Годишният брой на проведените измервания е в зависимост от честотата на мониторинга за различните обекти. Относителният дял на измерванията, при които са установени превишения на НДЕ, няма съществена промяна, в сравнение с предходната 2013 г.

На територията, контролирана от РИОСВ – Плевен, собствени непрекъснати измервания (СНИ) провеждат 2 бр. обекти с 9 бр. източници. През 2014 г. са анализирани 85 бр. доклади за резултатите от проведените СНИ (76 бр. месечни и 9 бр. годишни). Всички изискващи се годишни доклади за СНИ, съгласно чл. 50 от Наредба № 6/1999 г., са представени в срок и утвърдени. Не са констатирани превишения на НДЕ.

Наднормени емисии през 2014 г. са констатирани предимно при сравнително малки по капацитет източници: асфалтобази, котли на твърди горива, инсталации, работещи с разтворители.

По отрасли и местоположение източниците с превишени НДЕ се разпределят, както следва:

- Горивни източници (котли), оползотворяващи растителни отпадъци (дървени стърготини, слънчогледова люспа и др.) – наблюдават се неголеми превишения на емисиите от въглероден оксид и в някои случаи на прах. Най-честите причини за превишенията са използването на влажни растителни отпадъци, неефективни пречиствателни съоръжения за прах (най-често циклони) и нерегулирано съдържание на кислород при горивните процеси. Такъв тип превишения на нормите са установени при:

- 2 бр. котли в предприятие за производство на растителни масла – в гр. Долна Митрополия;

- 4 бр. котли в дървопреработващи предприятия в гр. Троян, гр. Ловеч и гр. Тетевен;

- Технологични източници на емисии от асфалтосмесители. През 2014 г. са констатирани превишения на измерените емисии от прах и въглероден оксид в 2 бр. асфалтобази в с. Горно Павликени, област Ловеч и в с. Градина, област Плевен.

- Технологични източници (печи). През 2014 г. е установено превишение на нормата за прах и за азотни оксиди на пещ за производство на амбалажно стъкло в гр. Плевен. След изпълнени коригиращи действия, емисиите са намалени под определената норма.

Големи производствени обекти, които поддържат устойчиво ниски емисии на замърсители в атмосферния въздух, са:

“Топлофикация – Плевен” ЕАД – с горивни източници с обща мощност над 50 MW, на гориво природен газ. Средногодишната емисия (концентрация) на азотни оксиди от трите източника е под 70 % от нормата, а на въглероден оксид – под 10 % от нормата.

“Златна Панега Цимент” АД – с над 60 бр. технологични източници на емисии, от които 7 бр. са обхванати от система за собствени непрекъснати измервания (СНИ). След изграждане на нови пречиствателни съоръжения (филтри), средногодишната емисия (концентрация) на прах е до 20 % от нормата. При пещите за производство не е установено превишение на нормата за прах клинкер, експлоатирани като инсталации за съвместно изгаряне на отпадъци, средногодишната емисия на серен диоксид е под 5 % от нормата, на общ органичен въглерод и въглероден оксид – под 10 % от съответната норма, на азотни оксиди – под 70 % .

Контрол на обекти,осъществяващи дейности с употреба на летливи органични съединения (ЛОС) в разтворители
(Наредба №7/21.010.2003 г.)

Основни източници на емисии от летливи органични съединения (ЛОС) в атмосферния въздух са промишлени предприятия и обекти от сферата на обслужването, чиято дейност е свързана с употреба на органични разтворители. Извършващите такива дейности оператори са длъжни да декларират консумацията на органични разтворители след края на всяка календарна година в нормативно определен срок. Най-големите потребители, чиято консумация превишава определена прагова стойност (ПСКР) се съобразяват със специални емисионни ограничения и докладват пред съответната РИОСВ техническите, технологичните и организационните мерки за ограничаване на емисиите от разтворителите във въздуха в рамките на ежегоден План за управление на разтворителите. Емисионните норми и изискванията към управлението на разтворителите за големите консуматори са определени в Наредба 7/21 Окт.2003г., която въведе в българското законодателство изискванията на Директива 1999/13/ЕО.

Контролната дейност на РИОСВ – Плевен за 2014г. обхваща промишлени обекти, извършващи следните видове дейности, свързани с употреба на органични разтворители:

- Употреба на бои, лакове, грундове и други препарати за нанасяне на покрития:
 - върху дървени плоскости;
 - върху метал, текстил, пластмаси и др.
- Фармацевтично производство
- Производство на растителни масла
- Производство на бои и лепила
- Употреба на препарати за ламиниране и импрегниране
- Употреба на мастила и други консумативи за печатарски дейности
- Почистване с употреба на органични разтворители:
 - на промишлени продукти (изделия)
 - на дрехи (химическо чистене).

Процентното разпределение на употребените органични разтворители (ОР) по категории дейности в региона, контролиран от РИОСВ – Плевен е:

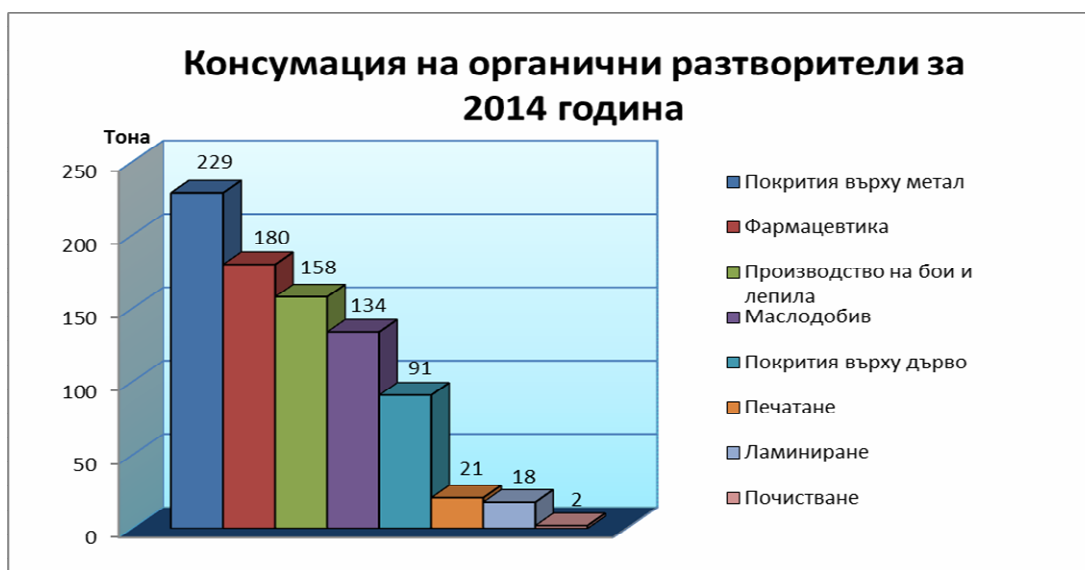
Фиг.15

С най-голям относителен дял в употребата на органични разтворители традиционно са дейностите по нанасяне на покрития (общо 35 % , в т.ч. покрития върху метал 24% и покрития върху дърво 11 %), фармацевтичната промишленост (23 %), производството на бои и лепила (16%). Нараства разходът на разтворители за производство на растителни масла (22%).

През 2014г. в РИОСВ – Плевен е получена информация за вложените количества органични разтворители от дейността на 76 бр. предприятия в Плевенска и Ловешка област. Петнадесет от тях са декларирали консумация над праговата стойност, определена в Наредба № 7 и са представили отчет по плановете си за управление на разтворителите в нормативно определеният срок.

Годишната консумация на предприятията в Плевенска и Ловешка област, които извършват дейности с разтворители от обхвата на Наредба №7, за 2014 г. е близо 970 тона (приведени към 100% съдържание на ОР).

Разпределението на употребените количества по категории дейности е следното:

Фиг. 16

Получените през 2014г. в РИОСВ-Плевен 15 броя планове за управление на разтворителите са утвърдени.

От задължените инсталации:

- 14 бр. са работили в съответствие с изискванията на Наредба № 7/2003г.;
- В предприятието за производство на фармацевтични продукти в с.Врабево, общ.Троян, собственост на “Софарма”АД е превишена нормата за общи емисии (НОЕ). Намалването на емисиите на разтворители до и под нормата за тази дейност е свързано със замяната на органичния филм на произвежданите таблетни лекарствени форми с воден. Тази замяна на технологично и техническо ниво е осигурена, но не е осъществена заради продължителни и тежки процедури на пререгистрация на таблетите с воден филм в страни-клиенти на дружеството извън ЕС. Има и успешно приключени процедури за пререгистрация, но пазарният дял на таблетите с воден филм е все още малък и не се отразява на нивата на емисии на разтворители във въздуха. За констатираното нарушение на оператора е съставен акт за установяване на административно нарушение и е наложена имуществена санкция.

За периода, в РИОСВ – Плевен са представени и анализирани 3 доклада за резултатите от проведени измервания на емисии от ЛОС (общ въглерод), при които са измерени 10 бр. неподвижни източници на емисии, за които са приложими емисионните норми, определени в наредбата. Представени са и са анализирани и 15 доклада от проведени измервания на емисии на ЛОС от разтворители от 47 източника, извършващи дейности от обхвата на наредбата, с консумация под праговата. През 2014г. са извършени 21 планови проверки за контрол върху изискванията на Наредба № 7 от 21.10.2003 г., по-голямата част от тях в рамките на комплексни проверки по контролната дейност. Издадени са общо 15 предписания. Основната част са насочени към коригиране и подобряване на отчетността и следенето на разхода на влаганите разтворители, както и към следенето на представителността на измерванията. Предписанията са изпълнени. Освен плановите проверки, са извършени и три извънредни проверки, две от които за установяване на достоверността на данните за годишната консумация, декларирани в РИОСВ-Плевен. Проверен е и един нов обект на територията на община Плевен.

Информацията за задължените по Наредба № 7 инсталации е налична за обществен достъп в националната информационна система с база данни, на електронния сайт на Изпълнителната агенция по околна среда. На електронния сайт на РИОСВ-Плевен е достъпен публичен регистър на инсталациите, извършващи дейности с разтворители от обхвата на наредбата. През отчетния период промените, отразени в него са несъществени.

Контрол на обекти за производство, търговия или употреба на определени бои, лакове и авторепаратурни продукти, съдържащи органични разтворители

(Наредба по чл.11а от ЗЧАВ ,приета с ПМС № 40/23.02.2007 г.)

Освен в промишлените инсталации, съдържанието на органични разтворители в определени бои, лакове и продукти за преобоядисване на автомобили, се контролира още при производството или внасянето на територията на страната. Изискванията са определени в Наредба към чл. 11а от Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ), приета с ПМС № 40/2007 г. Наредбата въвежда в националното ни законодателство Директива 2004/42/ЕО.

Наредбата въвежда норми за максимално допустимо съдържание на летливи органични съединения (ЛОС) в определени бои, лакове и продукти за преобоядисване на автомобили, на два етапа – от 01.01.2007 г. от 01.01.2010 г. След 01.01.2010г. нормите са занижени, като за търговските обекти е оставен едногодишен гратисен период за продажба на наличности, произведени преди тази дата. С наредбата се поставят и изисквания за означаване върху етикета на предлаганите продукти на: категорията (вида) на продукта и съдържанието на ЛОС, както за продуктите на базата на разтворители, така и за водоразтворимите продукти за покрития.

Наредбата се отнася за бои и лакове, които се използват за сгради и техни повърхности и принадлежности, за свързани с тях съоръжения, както и за продуктите за преобоядисване на автомобили.

Всички, които произвеждат, пускат на пазара или употребяват посочените по-горе продукти, са задължени да спазват изискванията на наредбата:

- производителите;
- вносителите и извършващите вътреобщностни доставки от страни в ЕС;
- всички търговци;
- различни категории потребителите на бои, лакове и на продукти за преобоядисване на автомобили.

Първите две категории задължени лица отчитат ежегодно до 31 март в РИОСВ количествата пуснати на пазара продукти за предходната година.

За 2013г. е получена информация от 9 бр. регистрирани на територията, контролирана от РИОСВ – Плевен, производители и вносители на продукти в обхвата на Приложение №1 към наредбата. Количеството продукти за нанасяне на покрития, пуснати на пазара през 2013 г. от производители, вносители и търговци на едро е приблизително 1047 тона и е чувствително по-малко от това за 2013г. (с около 16 % по малко).

Контролната дейност по наредбата се извършва в съответствие с утвърдена от МОСВ Програма за мониторинг за оценка на съответствието с изискванията на наредбата по чл. 11а от ЗЧАВ.

През 2014 г. са извършени проверки на 47 бр. обекта:

- 5 бр. на производители на бои и лакове;
- 8 бр. на вносители на бои и лакове;
- 16 бр. на търговци на едро и/или на дребно, включително търговски вериги;
- 7 бр. на автосервизи;
- 4 бр. на строителни фирми;
- 7 бр. на производствени инсталации в обхвата на Наредба №7/2003 г. с използване на бои, лакове и авторепаратурни продукти от обхвата на наредбата и с годишна консумация под долните прагови стойности.

Издадените при проверките предписания са свързани с представяне на счетоводна информация, доказваща данните, декларирани в ежегодната информация за пуснати на пазара продукти за нанасяне на покрития. Предписанията са изпълнени.

При направените през 2014 г. проверки от общо 134 т инспектирани наличности, не са открити продукти, неотговарящи на нормите за съдържание на ЛОС, определени за етап II в наредбата. Не са открити и продукти с етикет, не съответстващ на изискването на наредбата за обозначаване на съдържанието на ЛОС на български език. През отчетния период е по-висок относителният дял на проверените количества

авторепаратурни продукти (близо 8,500т. за 2014г. срещу около 5,800т. за 2013г.), както и на проверените обекти, които ги ползват и търгуват с такива (9бр за 2014 г. срещу 5бр. за 2013г.). Автосервизите, включени в програмата за мониторинг през 2014г. поддържат наличности само на продукти за покрития на водна основа и разполагат със автобояджийски камери, пригодени за сушене на тези покрития. За проверените през годината продукти за нанасяне на покрития от категория А.”Бои и лакове” и за операторите, търгуващи и/или работещи с такива могат да се обобщят няколко неща. Търговските обекти поддържат все по-малки наличности, предлаганите бои (латекс, фасаген, лакове, бои за дърво и метал и др.) са изключително на български производители. Операторите, ползващи продукти от обхвата на наредбата, също не поддържат големи наличности, при повечето проверки са открити количества, отговарящи на консумацията за един-два дни. Видът на покритията, които се ползват (на водна основа или на базата на органичен разтворител) се диктува от клиента, на покритията на водна основа се държи от европейските клиенти и на европейските пазари

Контрол и управление на веществата, нарушаващи озоновия слой и някои флуорирани парникови газове

(Наредба за установяване на мерки по прилагане на Регламент(ЕО) № 842/2006 г., относно някои флуорирани парникови газове и Наредба за установяване на мерки по прилагане на Регламент(ЕО) № 1005/2009 г. относно веществата, които нарушават озоновия слой)

ХЛАДИЛНИ СЕРВИЗИ, ХЛАДИЛНИ И КЛИМАТИЧНИ ИНСТАЛАЦИИ

На територията, контролирана от РИОСВ – Плевен през 2014 г. са обхванати 1183 бр. инсталации, които съдържат общо 28861,46 кг. хладилни вещества. Те са разположени в обектите на 209 оператора. Също така са регистрирани 51 физически и юридически лица, които са извършвали дейности в областта на търговия с хладилни вещества, както и използване на вещества за ремонт и сервизиране. Контролът в тези обекти и дейности цели да се спазват нормативните изисквания, срокове и отговорности, определени в Наредбата за установяване на мерки по прилагане на Регламент (ЕО) № 1005/2009 г. относно вещества, които нарушават озоновия слой и Наредбата за установяване на мерки по прилагането на Регламент (ЕО) № 842/2006 относно някои флуорирани парникови газове.

Направени са проверки в 46 обекта, които:

- използват съоръжения, подлежащи на контрол по горепосочените наредби – хладилни, климатични и пожарогасителни инсталации;
- извършват дейности по ремонт и поддръжка на хладилни и климатични инсталации;
- пускат на пазара хладилни агенти за ремонт и поддръжка на инсталации.

През месец март 2014 г. е изготвен и представен пред МОСВ обобщен годишен отчет по контрол и управлението на веществата, нарушаващи озоновия слой и флуорирани парникови газове, отнасящ се за периода

Отчетът обхваща техническото състояние на хладилните инсталации, климатични и термопомпени инсталации и пожарогасителна инсталация, както и дейността, свързана с пускане на пазара на хладилни вещества, закупуването и използването им в ремонтната и сервизна дейност на територията, контролирана от инспекцията.

През 2014 г. от общия брой контролирани инсталации, 1079 бр. са действащи и 105 бр. са спрени през годината от експлоатация по различни причини – както технически, така и икономически.

Работещите инсталации съдържат общо 28861,46 кг. хладилни вещества.

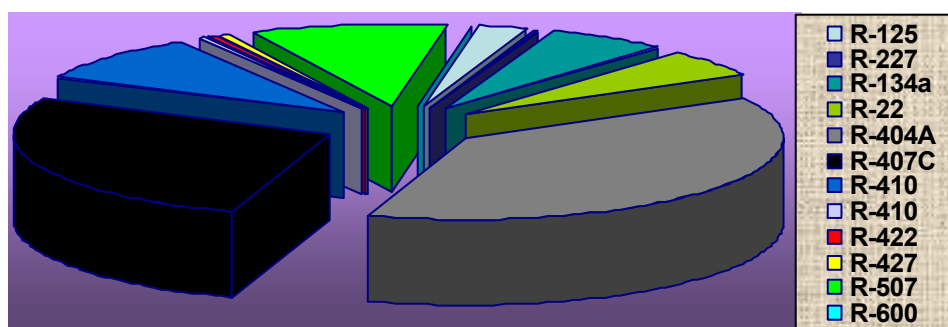
За периода 01.01.-31.12.2014 г. са закупени **10126,94** кг. хладилни агенти, пуснати са на пазара **4829,9** кг. хладилни агенти и са използвани в сервизна и ремонтна дейност **4917,71** кг. хладилни агенти

Анализът на резултатите от извършената контролна дейност показва, че намалява дела на използваните контролирани вещества по-рано от крайните срокове, определени в Наредбата за установяване на мерки по прилагане на Регламент (ЕО) № 1005/2009 г., относно контрол и управление на веществата, нарушаващи озоновия слой.

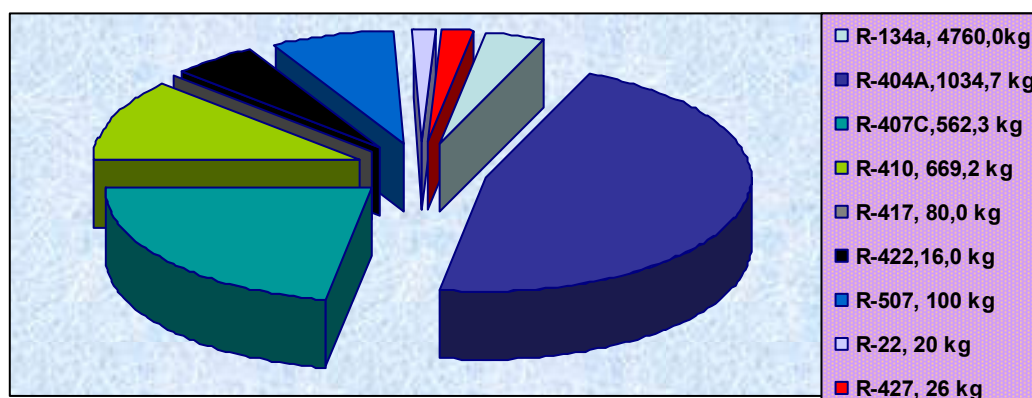
Стратегия на Р. България за прекратяване употребата на хидрохлорфлуорвъглеродороди и опазване на озоновия слой

Показатели на територията, контролирана от РИОСВ – Плевен – 2014 г.

- наблюдавани и водени на отчет инсталации, през 2013 г. - 1183 бр.;
- с озоноразрушаващи вещества (R 22) – 168 бр.;
- контролирани обекти – 209;
- съдържащи се хладилни вещества – 28861,46 кг.;
- озоноразрушаващи вещества (R 22) – **1547,2** кг. с озоноразрушаващ потенциал 85,09кг.

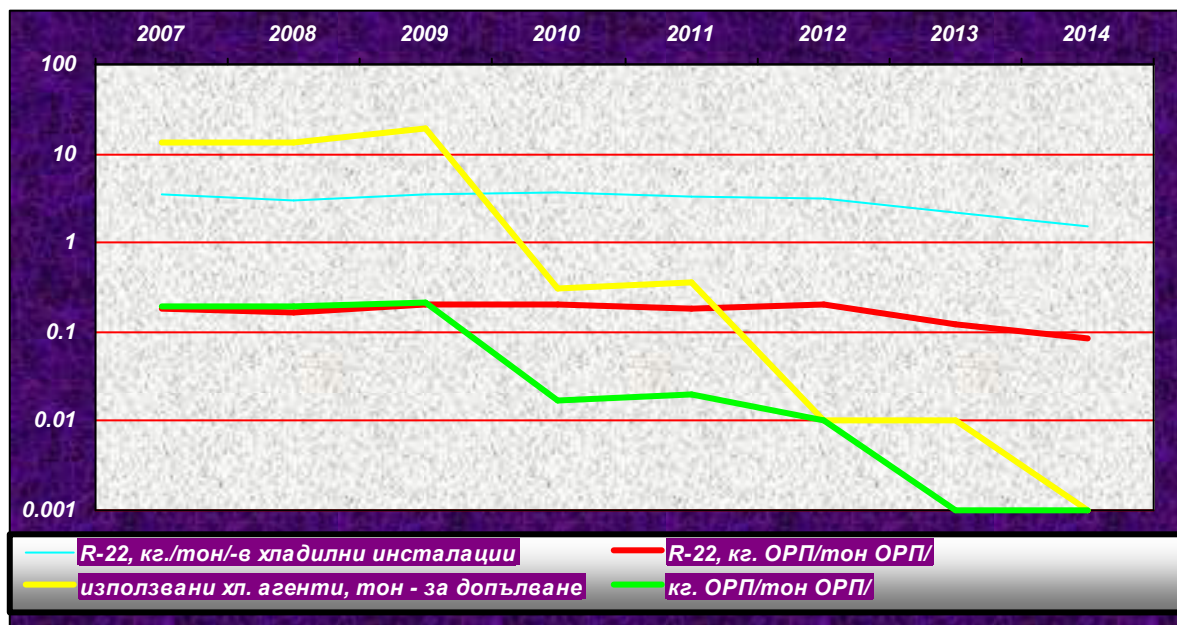
Фиг. 17. Дял на използваните хладилни агенти в контролираните инсталации на територията на РИОСВ – Плевен – 2014 г.

Фиг. 18. Дял на използваните хладилни агенти на територията на РИОСВ – Плевен през 2014 г. от оператори, осъществяващи, пускане на пазара на хладилни вещества, ремонт и сервизна дейност.

В сравнение с 2013 г., продължава тенденция към намаляване употребата на озоноразрушаващи вещества, както и използването на съоръжения (хладилни и климатични системи и термопомпи), съдържащи и работещи с тези вещества.

Наличните в РИОСВ - Плевен данни за употребата на фреон R-22 за периода 2007-2014 г. от оператори на хладилни инсталации и при ремонтна дейност са дадени във фиг.19:

Фиг. 19. Употребата на фреон R-22 за периода 2007-2014 г. от оператори на хладилни инсталации и ремонтна дейност

През 2014 г. за дейностите, свързани с фумигация и дезинсекция, не са използвани забранени вещества на територията, контролирана от РИОСВ – Плевен.

Контрол на обекти и дейности с летливи органични съединения (ЛОС) при съхранение, товарене или разтоварване на бензини

(Наредба № 16 от 12.08.1999 г. за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини)

БЕНЗИНОСТАНЦИИ, ПЕТРОЛНИ БАЗИ И ТЕРМИНАЛИ

Върху обектите се извършва контрол по прилагане изискванията на Наредба № 16 от 12.08.1999 г. за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини. В тази наредба са определени и техническите изисквания, на които трябва да отговарят съоръженията, включително и бензиновозите, за да се спазят целевите норми за допустими емисии.

Към 31.12.2014 г. общият брой обекти, които функционират и се водят на отчет и подлежащи на контрол по Наредба № 16 са 136 бензиностанции и 1 петролна база. Всички обекти отговарят на изискванията за намаляване на емисиите от ЛОС при съхранение, товарене или разтоварване на бензини.

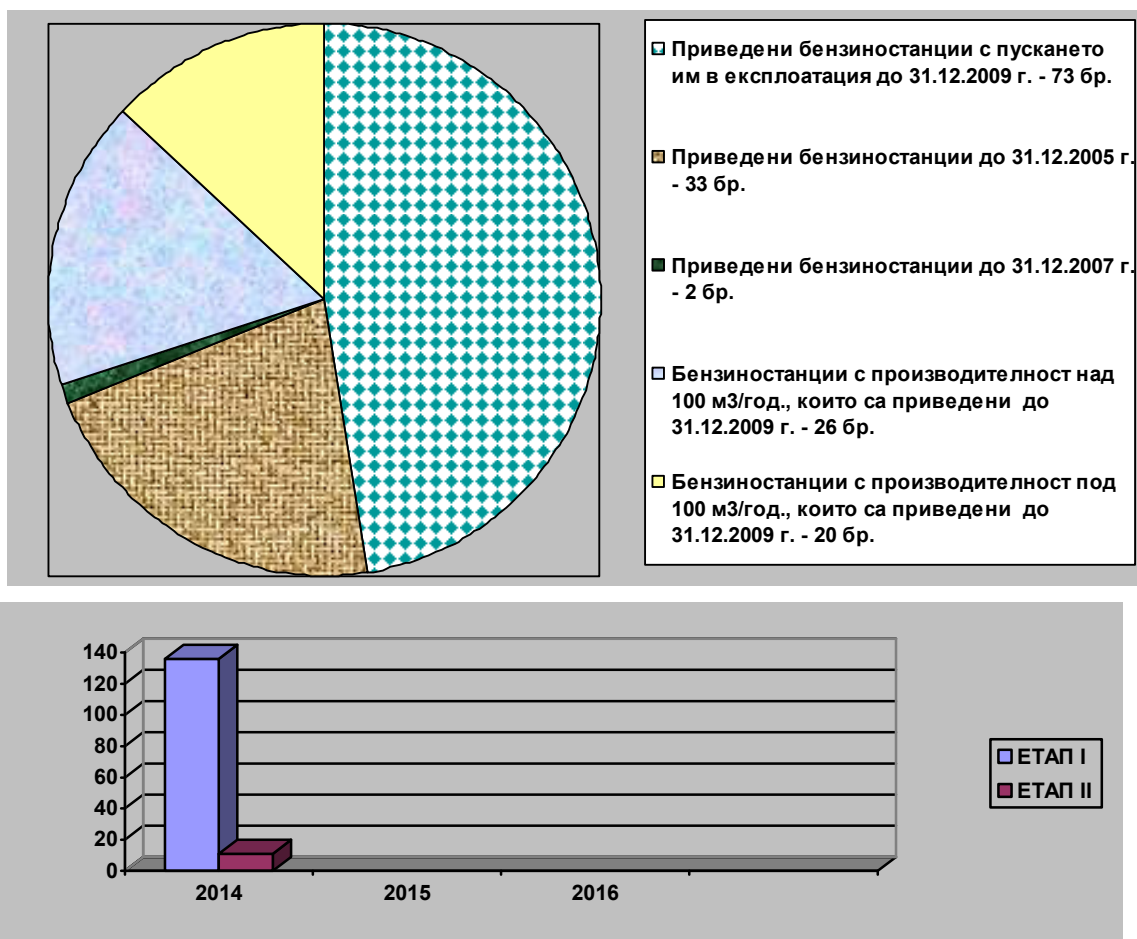
За бензиностанциите, улавянето и задържането на газовата фаза (емисиите на ЛОС) се разделя на две:

Етап I (завършен на 31.12.2019 г.) – представлява улавяне на бензинови пари (УБП) при пълнене на резервоарите на бензиностанциите;

Етап II (ще завърши на 31.12.2016 г.) – представлява улавянето на изпаренията от гърловините на автомобилните резервоари при зареждането им с гориво.

През 2014 г. 11 бензиностанции са приведени към изискванията на Етап II

През периода 01.01.2014-31.12.2014 г. са извършени общо 37 бр. планови проверки на обекти, източници на ЛОС от бензини (бензиностанции). При извършването на проверките е акцентирано на текущ контрол относно нормалното функциониране и доброто техническо и експлоатационно състояние на съоръженията на бензиностанциите, с които се обезпечават изпълнението и поддържането на Етап I. Проверените оператори са запознати с измененията и допълненията в Наредба № 16, отнасящи се до това, обектите да изпълняват изискванията на Етап II за УБП.

Фиг. 20. Състояние на бензиностанциите контролирани от РИОСВ – Плевен към 31.12.2014 г. и съотношение между Етап I и Етап II

Добрата ефективност на системата за регенериране на парите осигурява ниски загуби от гориво при зареждане и има положителен ефект при намаляване замърсяването на приземния въздух.

Техническите съоръжения на бензиностанциите гарантират общи годишни емисии на ЛОС, получени в резултат на товарене на бензини в инсталациите за съхранение, не повече от 0,01 тегловни процента от производителността на съответните бензиностанции. Улавянето, задържането и регенерирането (втечняването) на тези пари, в Етап I е най-сигурният начин за предотвратяване изпускането на въглеродородните пари в атмосферата.